

Fecr Yayınları: 763

İSLÂM SİYASET NAZARİYESİ
(Devlet ve Hükümet)

Resul ERSÖZ

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
(Sertifika no: 13178)

Mizanpaj ve Kapak
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK YAYINCILIK
KAĞITÇILIK TİC. VE SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0533) 591 86 17 (Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Kasım 2023

ISBN: 978-625-6602-15-1

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0312) 310 08 60
Web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

İSLÂM SİYASET NAZARİYESİ

(Devlet ve Hükûmet)

Resul ERSÖZ

Ankara 2023

Resul ERSÖZ

1962 yılında Manisa'nın Gördes ilçesinde dünyaya geldi. İlk ve Ortaokulu Gördes'te, Liseyi 1979 yılında Manisa İmam Hatip Lisesi'nde tamamladı. 1984 yılında Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 12 Şubat 1985'te öğretmenliğe başladı ve sırasıyla; Ordu/Gölköy, Amasya/Merkez, Çorum/Sungurlu ve Manisa/ Merkez Anadolu İmam Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmeni olarak çalıştı. 2003-2015 yılları arasında İzmir/Karşıyaka Anadolu İmam Hatip Lisesi ve İzmir/Buca Anadolu İmam Hatip Lisesi'nde müdürlük yaptı.

1998 yılında Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı Tefsir Bilim Dalı'nda “*Kur'ân'a Göre Azınlık Hakları*” başlıklı çalışmasıyla yüksek lisansını, 2017 yılında da “*Seleflilik ve Selefi Tefsir Anlayışı*” başlıklı çalışmasıyla doktorasını tamamladı. 2015 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi'ne Arap Dili ve Belâgatı Öğretim Görevlisi olarak geçiş yaptı. 2017 yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi İlahiyat Fakültesine Yardımcı doçent olarak atandı. 2022 yılında doçent oldu.

Yazar, halen Manisa Celal Bayar Üniversitesi İlâhiyât Fakültesi'nde Öğretim Üyesi olarak görevine devam etmektedir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Telif Kitapları

1. “*Haklar ve Özgürlükler: Kur'ân'a Göre Azınlık Hakları*”, Ankara: İlâhiyât Yayınları, 2003.

2. “*Seleflilik ve Selefi Tefsir Anlayışı*”, İstanbul: Ensâr Neşriyât, 2018.

3. “*Yol Ayrımındaki Seleflilik: Klasik İslâm Modernizmi'nin Kur'ân Algısı*”, İstanbul: Ensâr Neşriyât, 2019.

4. “*İlk Dönem İslâm Tefsir Ekolleri*”, İstanbul: Ensâr Neşriyât, 2022.

5. “*İslâm Siyaset Nazariyesi, Devlet ve Hükümet*”, Ankara: Fecr Yayınları, 2023. (Elinizdeki kitap)

Ayrıca ulusal ve uluslararası dergilerde yayımlanmış çok sayıda bilimsel makalesi mevcuttur.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	7
ÖN SÖZ	9
GİRİŞ	11

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLÂM VE SİYASET	17
1.1. Siyaset Kavramı	17
1.2. Siyasetin Zarureti	23
1.3. Din-Siyaset İlişkisi	28
1.3.1. Din-Siyaset İlişkisinin Mahiyeti	32
1.3.2. Dinin Siyasete Alet Edilmesi Meselesi	36

İKİNCİ BÖLÜM

DEVLET VE İMÂMET/HİLÂFET (DEVLET BAŞKANLIĞI/HÜKÛMET)	39
2.1. Devlet ve İmâmet/Hilâfet Kavramları	39
2.1.1. Devlet Kavramı	39
2.1.2. Devletin Ortaya Çıkışı	43
2.1.3. İmâmet ve Hilâfet Kavramları	48
2.2. Devlet ve İmâmetin/Hükûmetin Zarureti	59
2.2.1. Devlet ve İmâmetin/Hükûmetin Dini Referansları	61
1. Devlet ve Hükûmet Kitap ile Sabittir	63
2. Devlet ve İmâmet Sünnet ile Sabittir	67
3. Devlet ve İmâmet İcma ile Sabittir	69
4. Şer'î Hükümlerin Uygulama Zorunluluğu Devlet ve Hükûmeti Gerektirir	71
2.2.2. İslâm'da İmâmetin Oluşumu	84
2.2.3. İmâmetin/Hilâfetin Saltanata Dönüşmesi	88
2.2.4. Siyasî Bir Kurum Olarak Hilâfetin Gerekli Olmadığı İddiaları	98
2.2.5. Modern Çağda Siyasî Bir Kurum Olarak İmâmet/Hilâfet	102

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSLÂM'DA YÖNETİM SİSTEMİ -----	115
3.1. Kur'ân ve Yönetim/Hükümet-----	115
3.1.1. Yönetimin Gerekliliği ve Hedefleri-----	115
3.1.2. Yönetimin Şekli ve Karakteri -----	122
3.2. Kur'ân'ın Öngördüğü Siyasetin Temel Unsurları -----	136
3.2.1. İslâmî Yönetimde Hâkimiyetin Kaynağı-----	137
3.2.2. İslâmî Yönetimin Temel Dinamikleri-----	144
1. Tevhîd -----	144
2. Seçim ve Biat -----	145
3. Şûrâ ve İstişare-----	145
4. Adalet ve Eşitlik/Müsavat-----	148
5. Ümmet ve Kardeşlik-----	149
6. İslâm Vatandaşlığı ve Din Hürriyeti -----	150
3.2.3. İslâm'da Devlet ve Hükümetin İşlevi -----	151
1. Yasama -----	152
2. Yürütme-----	154
3. Yargı-----	155
3.2.4. İslâm'da Vatandaşlık-----	160

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİNİN/İSLÂM'IN SİYASALLAŞMASI -----	165
4.1. Dinin/İslâm'ın Siyasallaşması İddiaları -----	165
4.2. Dinin/İslâm'ın Siyasallaşması İddialarının Aslı-----	182
SONUÇ -----	187
KAYNAKÇA -----	193
DİZİN -----	205

KISALTMALAR

b.	: bin, ibn (Ođlu)
b.y.	: Basım yeri yok
bk.	: Bakınız
çev.	: Çeviren
DİA	: Diyanet İslâm Ansiklopedisi
ed.	: Editör
Ens.	: Enstitü
Fak.	: Fakültesi
FETÖ	: Fethullahçı Terör Örgütü
H	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan
Hız.	: Hazreti
M	: Milâdî
md.	: Madde
mlf.	: Müellif, Yazar
MÖ	: Milattan önce
MS	: Milattan sonra
MSP	: Milli Selamet Partisi
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
Nşr.	: Neşreden
No:	: Numara
Ö.	: Ölüm Tarihi
Ör.	: Örnek
r.a.	: Radıyallahu anh
r. anhâ	: Radıyallahu anhâ
s.a.s.	: Sallallâhu aleyhi ve sellem
s.a.v.	: Sallallâhu aleyhi ve sellem
sad.	: Sadeleştiren
tar.	: Tarih
TDV.	: Türkiye Diyanet Vakfı
thk.	: Tahkik eden

ts. : Tarihsiz
vb. : ve benzeri
vd. : ve devamı
v. dđr. : ve diğerleri
y.y. : Yayıncı Yok
Yay. : Yayınları
yk. : Yaklaşık, Takriben
yy. : Yüzyıl

ÖN SÖZ

İslâm'da siyaset ve Kur'ân-siyaset ilişkisi, günümüz tartışma konuları arasında önemli bir yer işgal etmektedir. Kimilerine göre siyaset kötü bir şeydir ve İslâm'da siyaset yoktur. Ancak bu doğru değildir. Kimilerine göre de din, amaçlarına ulaşmak için siyaseti kullanmıştır. Siyaseti olumsuzlayanlar bakımından yanlışlığı, muhtemelen, siyasetin yanlış kullanımına dayalı İslâm'ı koruma refleksinden kaynaklanmaktadır. Diğerleri bakımından ise -bilinçli olarak- İslâm'ı sosyal hayattan tecrit etme çabalarına karşılık gelmektedir.

Hâlbuki İslâm, sosyal hayatın tüm safha ve alanlarında insanlığa katkı sağlamak üzere gelmiştir. İslâm-siyaset ilişkisi etrafında oluşan/oluşturulan bu problem ya da Müslümanlardaki kafa karışıklığı, bizi bu konunun hakikatini araştırmaya sevk etmiştir. Bunu temin etmek bakımından Kur'ân'ı referans alarak, Hz. Peygamber'in kurduğu devlet ve hükûmet ile sonraki devlet ve hükûmet uygulamalarını göz önünde bulundurarak ve ayrıca insanlığın tarihi süreç içerisinde bu bağlamda elde ettiği kazanımları da dikkate alarak, genel manada İslâm siyaset nazariyesini tespit etmeye çalışacağız. Bu alanda yapılmış birtakım çalışmalar olmakla birlikte çalışmamızın alana ekstra katkı sağlayacağını ümit ediyoruz.

Çalışmamızda ayrıca İslâm'ın Allah ile kul arasında ibadet boyutunda dikey bir ilişkiden ibaret olmadığını; bir yönünün dünyaya diğer yönünün âhirete baktığını ve insanlık için bir medeniyet projesi olduğunu, bu bakımdan Hristiyanlık gibi diğer dinlerle karıştırılmaması gerektiğini açıklamaya çalışacağız.

Amacımız, siyasetin, -onu takip edeni, en meşru, kestirme ve emin yoldan hedefine ulaştıran bir kurum olmasından hareketle- Müslümanların din/İslâm ile birlikte sahip olduğu en büyük değerlerden biri olduğunu yani, din ve siyasetin birbirine aykırı veya alternatif birer kavram veya kurum olmadığını, siyasetin İs-

lâm'la birlikte daha da ahlâkî bir çehreye büründüğünü, siyasî birer meslek olan devlet ve hükûmetin, maksatlarına ulaşması bakımından şeriatın zaruri yardımcısı olduğunu ortaya koymaktır. Hareket noktamız, Kur'ân'ın bir takım toplumsal ve yönetsel (içtimaî ve idarî) temel ilkelere işaret etmesi ile tarihi süreç içerisinde Müslümanların buna yönelik uygulamaları olacaktır.

Kitabımız giriş, dört bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. “İslâm ve Siyaset” başlıklı birinci bölümde, “Siyaset Kavramı”, “Siyasetin Zarureti ve Din-Siyaset İlişkisi” ele alınacaktır. “Devlet ve İmâmet/Hilâfet” başlıklı ikinci bölümde, “Devlet ve İmâmet/Hilâfet Kavramları” ile “Devlet ve İmâmetin Zarureti” gibi alt başlıklar bulunmaktadır. “İslâm'da Yönetim Sistemi” başlıklı üçüncü bölümde, “Kur'ân ve Yönetim” ve “Kur'ân'ın Öngördüğü Siyasetin Temel Unsurları” gibi alt başlıklar bulunmaktadır. “Dinin/İslâm'ın Siyasallaşması” başlıklı dördüncü bölümde ise “Dinin/İslâm'ın Siyasallaşması İddiaları” ve “Dinin/İslâm'ın Siyasallaşması İddialarının Aslı” gibi alt başlıklar bulunmaktadır. Sonuç bölümü ile çalışmamız tamamlanacaktır. Kitabımızın milletimize hayırlı olmasını temenni ediyoruz.

Resul ERSÖZ
Kasım 2023